

Окремі питання притягнення суддів до кримінальної відповідальності за ухвалення завідомо неправосудного рішення

Ксенія ГРОДЗИНСЬКА,
студентка IV курсу юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

2

Представлено правовий аналіз деяких питань притягнення суддів до кримінальної відповідальності за винесення завідомо неправосудних судових рішень у контексті люстраційного процесу в Україні. Запропоновано універсальне узагальнювальне поняття «неправосудного судового рішення». За умов сучасного євроінтеграційного процесу підкреслена необхідність удосконалення методів втілення люстраційних законів, відновлення державного захисту суддів, унеможливлення здійснення тиску на них, підвищення авторитету суддівського корпусу.

Ключові слова: судді, кримінальна відповідальність, завідомо неправосудні судові рішення, люстрація.

Отдельные вопросы привлечения судей к уголовной ответственности за принятие заведомо неправосудного решения

Ксенія ГРОДЗИНСКАЯ, студентка IV курса юридического факультета Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

Представлен правовой анализ некоторых вопросов привлечения судей к уголовной ответственности за вынесение заведомо неправосудных судебных решений в контексте современного люстрационного процесса в Украине. Предложено универсальное обобщающее понятие «неправосудного судебного решения». В условиях современного евроинтеграционного процесса подчеркнута необходимость совершенствования методов реализации люстрационных законов, восстановления государственной защиты судей, недопустимости осуществления давления на них, повышения авторитета судейского корпуса.

Ключевые слова: судьи, уголовная ответственность, заведомо неправосудные судебные решения, люстрация.

Cases of bringing the judges to criminal responsibility for the affirmation of the admittedly unjust decision

Kseniia GRODZYNSKA, 4th year student of law department of Taras Shevchenko National University of Kyiv

The article presents the analysis of some legal cases of bringing the judges to criminal responsibility for the affirmation of the admittedly unjust decisions within the framework of the lustration process in Ukraine. Universal generalized term "unjust court decision" is offered. Under the conditions of current European integration process the necessity to improve the methods of implementation of lustration laws, to restore the state protection of judges, to avoid exerting pressure on them, to promote the credibility of the judiciary establishment, is emphasized.

Keywords: judge, criminal responsibility, admittedly unjust decisions, lustration.

Відповідно до положень частини 1 статті 48 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції й законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в його діяльність забороня-

ється й тягне за собою відповідальність, установлену законом [3].

Проте, на жаль, буква закону не завжди узгоджується з реаліями життя, які поставили перед служителями Феміди низку проблем: тиск з боку представників владних інституцій, органів прокуратури та прийняття люстраційних законів. Те, що було добре вчора, не задовольняє

сьогодні; те, що добре сьогодні, може стати помилковим завтра.

В Україні судді несуть кримінальну відповідальність на визначених законодавством підставах. Кримінальним кодексом України (далі – КК України) поряд зі злочинами у сфері службової діяльності передбачено також злочини, які можуть бути вчинені суддями як службовими особами, котрі здійснюють правосуддя. Однак наразі в кримінально-правовій науці залишається низка невирішених питань, пов'язаних із кримінальною відповідальністю суддів за ухвалення (постановлення) завідомо неправосудного рішення. Зокрема, питання про те, ким (яким органом) має бути встановлена неправосудність судового рішення, як саме тлумачити поняття «неправосудне судове рішення» та як мають бути кваліфіковані дії судді за ухвалення такого рішення. Люстраційний процес, як відомо, є інструментом правосуддя перехідного періоду для захисту демократичного устрою держави. Тож у сучасних умовах проведення люстрації є необхідним заходом для утвердження демократії в Україні.

На хвилі люстраційного процесу Верховна Рада України прийняла Закон України № 1188-VII «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 8 квітня 2014 року та Закон України № 1682-VII «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року.

Закон № 1188-VII визначає правові та організаційні засади проведення спеціальної перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – перевірка суддів) як тимчасового посиленого заходу з використанням наявних процедур розгляду питань про притягнення суддів судів загальної юрисдикції до дисциплінарної відповідальності й звільнення з посади у зв'язку з порушенням присяги з метою підвищення авторитету судової влади в Україні та довіри громадян до судової гілки влади, відновлення законності й справедливості [4].

Підтримуючи проведення люстрації серед суддів, попередній голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС) України Ігор Самсін водночас наголошував на необхідності дотримання законності та міжнародних стандартів у цьому процесі. Він запропонував створити робочу групу, до складу якої мають увійти представники всіх гілок влади, громадськості, науковці, та залучити до її роботи міжнародних експертів. «Робочій групі слід доручити розроблення пропозицій щодо внесення змін до Основного Закону України, оскільки починати процес змінення незалежності судової влади необхідно саме з Конституції України», – зазначив І. Самсін [10].

У преамбулі до Закону № 1188-VII вказано, що цей закон визначає правові та організаційні засади проведення спеціальної перевірки суддів судів загальної юрисдикції. Види рішень, прийнятих (ухвалених, постановлених) суддями одноособово або в колегії суддів, що можуть бути предметом перевірки, визначені в частині 1 статті 3 цього закону.

Водночас Закон № 1682-VII є спробою включити в себе інші проекти законів про люстрацію, що були подані до початку квітня 2014 року до Верховної Ради, та має на меті проведення перевірки державних службовців та прирівняних до них осіб, посадових осіб органів місцевого самоврядування з метою відновлення довіри до влади та створення умов для побудови нової системи органів влади. Дія закону, відповідно, поширюється й на членів Вищої ради юстиції, членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, професійних суддів, голову Державної судової адміністрації України та його першого заступника, заступника [5].

На думку фахівців, деякі позиції цього закону є значною мірою популістськими й суперечать рекомендаціям Ради Європи, принципам міжнародного права та практиці інших країн у сфері люстрації. Міжнародні стандарти з прав людини чітко визначають необхідність захисту права на приватне життя під час проведення люстрації. Потрібно зробити все можливе, щоб уникнути безпідставного публічного обвинувачення особи чи поширен-

ня про неї неправдивої інформації. Зазначений закон передбачає, що всі розслідування, а також висновки, зроблені після них, мають бути прозорими, відкритими та публічними. З огляду на це слід визнати, що Закон № 1188-VII певною мірою порушує право на приватне життя особи, яку перевіряють, у цьому разі – судді.

Також певну суперечність спричиняє положення Закону № 1682-VII про організацію проведення перевірки професійних суддів, яка покладається на голову суду, в котрому працює суддя. Відповідно ж до Закону № 1188-VII така перевірка має здійснюватися Тимчасовою спеціальною комісією з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – ТСК), утвореною в складі 15 осіб у порядку, встановленому статтею 4 цього закону. Одним із завдань такої перевірки є з'ясування фактів, які свідчать про порушення суддями присяги, наявність підстав для притягнення суддів до дисциплінарної або кримінальної відповідальності [4].

За результатами перевірки суддів ТСК ухвалює висновки, який має бути обґрунтованим. Відповідно до частини 4 статті 7 Закону № 1188-VII матеріали ТСК, що свідчать про наявність у діях судді ознак кримінального правопорушення, направляються до Генеральної прокуратури України для проведення перевірки дій судді на предмет наявності в його діях ознак кримінального правопорушення. Як зазначає фахівець у галузі кримінального права П. Андрушко, тлумачення цього положення дає підстави висловити припущення, що за своєю юридичною природою і юридичною силою матеріали (висновки) ТСК щодо перевірки суддів є своєрідною попередньою правовою експертизою об'єктивності, правильності, законності, обґрунтованості та вмотивованості судових рішень, зазначених у статті 3 Закону № 1188-VII, в кримінально-правовому значенні. При цьому ТСК у своїх висновках може тільки припускати, правосудним чи неправосудним є судові рішення, що для Генеральної прокуратури України має лише рекомендаційний характер [9, с. 46].

За таких умов слід визначитися, за якими статтями КК України можуть бути розпочаті кримінальні провадження щодо працівників міліції, слідчих, прокурорів і суддів, які вчинили зазначені в статті 3 Закону № 1188-VII дії, у разі виникнення обґрунтованої підозри з приводу незаконності їхнього вчинення. Розгляньмо судові справи, що спричинили великий резонанс у суспільстві. Одразу звернімо увагу на те, що ухваленню судами незаконних обвинувальних вироків щодо учасників масових акцій протесту в період із 21 листопада 2013 року передували незаконне їхнє затримання, незаконне відкриття кримінальних проваджень (досудових розслідувань), незаконне застосування запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, проведення (здійснення) досудового розслідування, яке розпочинається з моменту внесення відомостей, що свідчать про вчинення кримінального правопорушення, до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), притягнення завідомо невинних до кримінальної відповідальності шляхом складання й вручення повідомлення про підозру, складання слідчим і затвердження прокурором чи складання прокурором обвинувальних актів, звернення прокурора до суду з обвинувальними актами [2], тобто слідчі й прокурори, які склали відповідні процесуальні акти, фактично спонукали суддів, передовсім слідчих суддів, до ухвалення рішень, законність яких після 21 лютого 2014 року стала ставитися під сумнів. Наразі в КК містяться три статті, під дію яких може підпадати незаконне (протиправне) вчинення зазначених дій у разі виникнення сумнівів (припущень) щодо їхньої законності й правосудності: стаття 371, якою передбачена відповідальність за завідомо незаконне затримання або незаконний привід (частина 1), завідомо незаконний домашній арешт або тримання під вартою (частина 2); стаття 372, якою передбачена відповідальність за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності слід-

чим, прокурором чи іншою уповноваженою на те особою; стаття 375, якою передбачена відповідальність за постановленням суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. При цьому в КК містяться дві статті, під дію яких підпадає ухвалення (постановлення) суддею (суддями) незаконних судових рішень (у кримінально-процесуальному розумінні) у випадках, коли ним (ними) усвідомлюється незаконність судових рішень, які ним (ними) ухвалюються (постановляються). У статті 375 КК передбачена відповідальність за постановленням суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови, а в статті 371 КК – за завідомо незаконне затримання або незаконний привід (частина 1), завідомо незаконний домашній арешт або тримання під вартою (частина 2). При цьому в статті 375 КК однозначно визначено, що суб'єктом злочину, склад якого передбачений нею, може бути лише суддя, а в статті 371 КК ознаки суб'єкта злочину не визначені [8, с. 15–16].

Слід погодитися з П. Андрушком, що норми, сформульовані в статтях 371 і 375 КК, конкурують за ознаками предмета і суб'єкта. За предметом норма, сформульована в статті 375 КК, є загальною, оскільки предмет передбаченого нею складу злочину – це будь-яке судові рішення будь-якого суду будь-якої юрисдикції, окрім рішень Конституційного Суду України, а предмет злочину, склад якого передбачений у статті 371 КК, – це лише судові рішення щодо застосування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді приводу й застосування трьох різновидів запобіжних заходів. Суб'єктом злочину, склад якого передбачений статтею 375 КК, є лише суддя й присяжні, а суб'єктом злочину, склад якого передбачений статтею 371 КК, можуть бути й інші особи, зокрема посадові особи, правомочні здійснювати адміністративне затримання (стаття 262 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [9, с. 36]. Про актуальність питання для теорії кримінального права свідчить те, що до прийняття нового КПК у 2012 році фахівці мали керуватися положеннями КПК від 1960 року.

Норму, сформульовану в статті 375 КК, умовно можна вважати нормою з бланкетною диспозицією, головним регулятивним актом щодо котрої є КПК, положення якого визначають зміст ознак складу злочину, передбаченого статтею 375 КК [1]. Отже, нині існує нагальна потреба дослідження статті 375 КК у теорії кримінального права крізь призму положень нового КПК.

Процесу використання кримінально-правової норми передусім з'ясування її дійсного змісту. Так, В. Тютюгін і співавтори зауважують, що лексико-граматичне та логічне тлумачення дають змогу визначити три складові, які містяться в диспозиції частини 1 статті 375 КК і які характеризують як об'єктивні, так і суб'єктивні ознаки передбаченого цією статтею злочину: 1) вирок чи інше рішення суду є неправосудним; 2) це неправосудне рішення суддею (суддями) постановляється; 3) неправосудність судового рішення має бути завідомою [11].

Аналізуючи поняття «неправосудність» судового рішення, автори зазначають, що воно є міжгалузевим, оскільки текстуальне використання цього терміна в КК, безперечно, передбачає звернення до інших (насамперед процесуальних) галузей права. Означення «неправосудний» стосовно рішень органів судової влади досить широко застосовується у сфері нормативного регулювання. Зокрема, цей термін вживається в частині 4 статті 62 Конституції, міжнародних актах, рішеннях Конституційного Суду України, указах Президента України, постановках Пленуму Верховного Суду України, наказах Генерального прокурора України та інших нормативно-правових актах. Водночас, оперуючи поняттям «неправосудність», жоден із правових актів не дає тлумачення його юридичного змісту, а тому це питання залишається відкритим, що, як зазначають дослідники, призводить до проблеми індивідуального сприйняття цього терміна в судовій практиці [11].

Автори також слушно зауважують, що проблему загострює незначне застосування в практиці статті 375 КК через високу латентність таких злочинів, наявність у суддів імунітету, що ускладнює притягнення їх до кримінальної відповідальності, тощо. Але основною причиною такої ситуації є те, що в теорії й практиці не вироблено науково обґрунтованих критеріїв кваліфікації цього злочину, зокрема відсутнє тлумачення поняття «неправосудність» [11].

Статистичні дані Державної судової адміністрації України останніх років переконливо свідчать на підтримку сказаного. Так, за статтею 375 КК у 2008 році було притягнуто до кримінальної відповідальності 1 особу, у 2009-му – 3, у 2010-му – 4, у 2011 і 2012 роках – по 5 осіб, у 2013-му – 3. Згідно з даними щорічних звітів Міністерства юстиції України про результати проведення заходів щодо запобігання й протидії корупції у 2011 році до кримінальної відповідальності за корупційні злочини було притягнуто 34 судді, у 2012-му – 15, у 2013-му – 7 суддів [12].

В. Тютюгін і співавтори наводять низку визначень поняття «неправосудність». Юридична енциклопедія визначає неправосудний вирок як «судовий акт, винесений у супереч встановленим фактичним обставинам справи або з істотним порушенням норм матеріального чи процесуального закону». Схожі дефініції містяться й в інших наукових працях. Так, Ю. Грошевий зазначає, що вирок може бути або правосудним, тобто законним та обґрунтованим, або неправосудним, тобто незаконним та необґрунтованим. Ш. Рашковська також зауважує, що неправосудність – це незаконність і необґрунтованість судового акта, що є наслідком завідомо неправильного застосування суддями закону й завідомо неправильної оцінки фактичних обставин справи. О. Карташов визначає неправосудність вироку як його невідповідність (у будь-якій частині) фактичним обставинам юридичного конфлікту, який підлягає судовому розгляду, що виражається в неправильному застосуванні норм матеріального та (або) процесуального права. О. Кваша зазначає, що неправосудним слід розуміти такий судовий акт, який не відповідає вимогам законності й обґрунтованості, що може полягати в неправильному застосуванні норм матеріального права, порушенні положень Конституції, норм процесуального права чи невідповідності висновків суду фактичним обставинам справи. Н. Квасневська вважає, що філософсько-правове поняття «неправосудність судового рішення» означає виражену в неправильному застосуванні некомпетентним або (і) упередженим суддею норм матеріального і (або) процесуального права невідповідність судового акта фактичним обставинам юридичного конфлікту [11].

П. Андрушко зазначає, що в кримінально-правовому значенні (аспекті) неправосудність судового рішення – це кримінально-правова оцінка (кваліфікація) судового рішення стороною обвинувачення й судом, яка зумовлюється (визначається) психічним ставленням судді, котрий його ухвалив, до змісту ухваленого ним рішення та дотримання вимог процесуального закону щодо здійснення відповідного провадження: суддя має усвідомлювати, що ухвалене ним рішення є незаконним, необґрунтованим або невмотивованим, незалежно від того, чим він при цьому керувався і якою була мета ухвалення неправосудного рішення [9, с. 38].

У науково-практичних коментарях до статті 375 КК дають доволі схожі визначення, в яких до неправосудних відносять вирок, що «не відповідають вимогам законності та обґрунтованості», і пов'язують поняття «неправосудність» із неправильним застосуванням норм матеріального права, грубим порушенням норм процесуального права або невідповідністю висновків суду фактичним обставинам справи [11, с. 44].

Узагальнюючи, можна запропонувати таке визначення цього поняття: *неправосудне судові рішення – це визнане стороною обвинувачення й судом необґрунтованим, не відповідним вимогам КК і КПК рішення, яке*

характеризується неправильним застосуванням суддею норм матеріального та/або процесуального права, що знаходить свій вияв у невідповідності судового акта фактичним обставинам юридичного конфлікту.

Тепер звернімося до Постанови Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 року «Про незалежність судової влади», в пункті 10 якої зазначається:

«Виключне право перевірки законності та обґрунтованості судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством. Оскарження в будь-який спосіб судових рішень, діяльності судів і суддів щодо розгляду та вирішення справи поза передбаченим процесуальним законом порядком у справі не допускається, і суди повинні відмовляти в прийнятті позовів та заяв із таким предметом.

Органи, які вирішують питання про дисциплінарну відповідальність та відповідальність за порушення присяги судді, не наділені законом повноваженнями оцінювати законність судового рішення. Голови судів та інші судді, які обіймають адміністративні посади в судах, органи суддівського самоврядування, ВККС, Вища рада юстиції, органи та посадові особи законодавчої та виконавчої влади не мають повноважень перевіряти правовий зміст судових рішень» [6].

Під час оцінки рішень судді як незаконних, зокрема як неправосудних, слід керуватися правовими позиціями Конституційного Суду України, викладеними в його Рішенні № 2-рп/2011 від 11 березня 2011 року в справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Вищу раду юстиції». У цьому рішенні визнано такими, що не відповідають Конституції (є неконституційними), положення частини 3 статті 25 Закону № 22/98-ВР від 15 січня 1998 року «Про Вищу раду юстиції» зі змінами, а саме: право Вищої ради юстиції витребувати від судів копії судових справ, розгляд яких не закінчено [9, с. 37–38].

У мотивувальній частині зазначеного рішення вказано: «Законом № 2181 викладено в новій редакції статтю 25 Закону № 22 (Закон № 22/98-ВР від 15 січня 1998 року «Про Вищу раду юстиції»), частиною третьою якої Вищу раду юстиції наділено правом витребувати від суду копію всієї судової справи, розгляд якої не закінчено. Наведене положення Закону № 2181 фактично означає, що Вища рада юстиції може перевіряти судові справи судів усіх рівнів та інстанцій до закінчення їхнього розгляду судами, а також давати оцінку процесуальним діям суддів щодо розгляду конкретної судової справи, хоча такі повноваження не передбачені статтею 131 Конституції України для цього органу й можуть здійснюватися тільки судами апеляційної чи касаційної інстанції. Тому витребування Вищою радою юстиції будь-яких матеріалів судової справи (оригіналів чи копій), по суті, є оцінкою вчинених суддею процесуальних дій. Така оцінка до внесення ним остаточного рішення в справі є втручанням у здійснення правосуддя, що суперечить частинам 1, 2 статті 126, частині 1 статті 129 Конституції України» [8, с. 9–10; 9, с. 43–44].

Аналізуючи значення цієї правової позиції Конституційного Суду України, П. Андрушко обґрунтовано стверджує, що Вища рада юстиції може оцінювати лише процесуальні дії судді, а не правильність застосування ним норм матеріального права. Таку оцінку можуть давати тільки суди апеляційної чи касаційної інстанції (і суди тієї самої інстанції в разі перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами), її не мають права давати будь-які інші органи, у тому числі органи прокуратури, досудового розслідування та будь-які комісії: згадувана ТСК, інші тимчасові колегіальні органи (комісії), що можуть створюватися при Вищій раді юстиції, компетенція, склад та порядок діяльності котрих визначаються законами (частина 5 статті 19 Закону № 22/98-ВР від 15 січня 1998 року «Про Вищу раду юстиції», якою стаття 19 доповнена Законом № 1188-VII), тимчасові слідчі комісії, які можуть створюватися Верховною Радою України, тощо [9, с. 44].

Тобто, щоб орган досудового слідства, прокурор або суд могли оцінити судові рішення як неправосудне, потрібне його визнання незаконним за підставами й у порядку, визначеними КПК. Постановлені рішення може оцінюватись органом досудового слідства з позиції його неправосудності лише в разі, якщо таке рішення не було або об'єктивно не могло бути предметом розгляду апеляційної чи касаційної інстанції, чому передували: смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи, які могли подати таку апеляційну чи касаційну скаргу, або відмова (незалежно від причин) особи від оскарження незаконного рішення, а також рішення, що не підлягає оскарженню (постанова судді про проведення обшуку (частина 5 статті 177 КПК) та постановва голови апеляційного суду чи його заступника про накладення арешту на кореспонденцію чи зняття інформації з каналів зв'язку або про відмову в цьому (частина 4 статті 187 КПК) [8, с. 14].

Питання щодо незалежності суддів не раз розглядалося на засіданнях Ради суддів України (РСУ), до якої надходять звернення від суддів та суддівських колективів, які зазнають тиску з боку представників влади й громадськості. Зокрема, член РСУ М. Новіков на засіданні Верховного Суду України зазначив: «Держава самоусунулася від забезпечення конституційних гарантій суддів». Аби виправити ситуацію, РСУ декілька разів зверталася до Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Президента України з проханнями вжити заходів щодо неприпустимості посягання на незалежність суддів, а Міністерство внутрішніх справ попросила посилити охорону приміщень судів, забезпечити дотримання громадського порядку в них.

12 лютого 2015 року збори суддів Верховного Суду України прийняли відкрите звернення, в якому наголошується, що діяльність нового політикуму зумовлює зростання недовіри суспільства до судової влади. А за декларативними заявами про проведення реформ насправді приховане бажання влади мати контрольовані суди. Зокрема, існує реальна загроза того, що під виглядом тотальної переатестації відбудеться масове звільнення суддів задля заповнення штатів потрібними владі служителями Феміди.

Також у зверненнях суддів наголошується, що Комітет міністрів Ради Європи в «Рекомендації CM/Rec (2010) 12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки» наголосив, що судді не зобов'язані роз'яснювати, якими переконаннями вони керувалися під час прийняття судових рішень (пункт 15). Коментуючи рішення суддів, виконавча та законодавча влада мають уникати критики, яка може підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї. Але на практиці деякі народні депутати, представники органів виконавчої влади та прокуратури публічно, з відвертою неповагою коментують і критикують судові рішення, заявляють про їхню неправосудність, хоча ці рішення не скасовані в установленому порядку [7].

Отже, підсумуємо викладене. Україна переживає перехідний період євроінтеграції, що зумовлює необхідність прийняття нових законодавчих актів, зокрема у сфері відповідальності суддів за постановлення завідомо неправосудних судових рішень, що є актуальним і для теорії кримінального права.

За оцінками фахівців, визнати закони України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та «Про очищення влади» конструктивними не можна, оскільки закладені в них підходи є доволі популістськими, а певні їхні положення суперечать рекомендаціям Ради Європи, принципам міжнародного права та практиці інших країн у сфері люстрації.

Склад злочину, передбачений статтею 375 КК, матиме місце лише тоді, коли неправосудне рішення постановлене суддею (суддями) умисно (завідомо). Однак для констатації наявності в діях судді злочину, склад якого передбачений частиною 1 статті 375 КПК, необхідно також встановити, що вчинене діяння є суспільно небезпечним у кримінально-правовому розумінні, не є ма-

лозначним і вчинене за відсутності обставин, що виключають злочинність діяння. Крім того, судові рішення, які підлягають оскарженню відповідно до КПК, для постановки питань щодо їхньої неправосудності мають бути скасовані, тобто визнані незаконними в порядку, передбаченому КПК.

Нині нагальними є необхідність удосконалення методів люстрації, відновлення державного захисту суддів, унеможливлення тиску на них та сприяння підвищенню авторитету суддівського корпусу.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Про судоустрій та статус суддів: Закон України № 2453-VI від 7 липня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>

4. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України № 1188-VII від 8 квітня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>

5. Про очищення влади: Закон України № 1682-VII від 16 вересня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>

6. Про незалежність судової влади: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 6. – С. 2–6.

7. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки (від 17 листопада 2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a38

8. Андрушко П. П. Проблемні питання кваліфікації постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови / П. П. Андрушко // Адвокат. – 2014. – № 4, 5. – С. 13–23, С. 5–15.

9. Андрушко П. П. Деякі проблемні питання кримінально-правової кваліфікації постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного рішення в кримінальному провадженні (ст. 375 КК) / П. П. Андрушко // Вісник Верховного Суду України. – 2014. – № 8, 9. – С. 35–46, С. 35–39.

10. Вища кваліфікаційна комісія суддів України: Прийняття проекту закону про відновлення довіри до судової системи України не вирішить проблем незалежності судової гілки влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vkksu.gov.ua/ua/news/priynyattya-proektu-zakonu-pro-vidnovlennya-doviri-do-sudovoi-sistemi-ukraini-ne-virishit-problem-nezaleznosti-sudovoi-gilki-vladi-igor-samsin/>

11. Тютюгін В. І., Капліна О. В., Тітко І. А. Постановлення суддею завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови: окремі аспекти застосування ст. 375 Кримінального кодексу України / В. І. Тютюгін, О. В. Капліна, І. А. Тітко // Вісник Верховного Суду України. – 2012. – № 2 – С. 42–48.

12. Щорічні звіти Міністерства юстиції України про результати проведення заходів щодо запобігання й протидії корупції в 2011–2013 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minjust.gov.ua/47777>

References

1. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy No. 2341-III vid 5 kvitnia 2001 roku* [The Criminal Code of Ukraine: Law

of Ukraine No. 2341-III, 05 April 2001], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. *Kryminalno-protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy No. 4651-VI vid 13 kvitnia 2012 roku* [The Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 4651-VI, 13 April 2012], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. *Pro sudoustrii ta status suddiv: Zakon Ukrainy No. 2453-VI vid 7 lypnia 2010 roku* [On the Judicial System and Status of Judges: Law of Ukraine No. 2453-VI, 07 July 2010], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>

4. *Pro vidnovlennia doviry do sudovoi vlady v Ukraini: Zakon Ukrainy No. 1188-VII vid 08 kvitnia 2014 roku* [On the restoration of trust in the judicial authority in Ukraine: Law of Ukraine No. 1188-VII, 08 April 2014], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>

5. *Pro ochyshchennia vlady: Zakon Ukrainy No. 1682-VII vid 16 veresnia 2014 roku* [On cleanup of government: Law of Ukraine No. 1682-VII, 16 September 2014], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>

6. *Pro nezalezhnist sudovoi vlady: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy No. 8 vid 13 chervnia 2007 roku* [On the independence of the judicial authority: Resolution of Plenum of Supreme Court of Ukraine No. 8, 13 June 2007], (2007) *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 6: 2–6.

7. *Rekomendatsiia CM/Rec (2010) 12 Komitetu Ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam shchodo suddiv: nezalezhnist, efektyvnist ta oboviazky (vid 17 lystopada 2010 roku)* [Recommendation CM / Rec (2010) 12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities, 17 November 2010], available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a38

8. **Андрушко П. П.** (2014), 'Problemni pytannia kvalifikatsii postanovlennia suddeiu (suddiami) zavidomo nepravosudnogo vyroku, rishennia, ukhvaly abo postanovy' [Problematic issues of qualification of affirmation of admittedly unjust verdict, decision, ruling or resolution by a judge (judges)], *Advokat*, 4, 5: P. 13–23, P. 5–15.

9. **Андрушко П. П.** (2014), 'Deiaki problemni pytannia kryminalno-pravovoi kvalifikatsii postanovlennia suddeiu (suddiami) zavidomo nepravosudnogo rishennia v kryminalnomu provadzhenni (statia 375 KK)' [Some problematic issues of criminal law qualification of affirmation of admittedly unjust decision by a judge (judges) in criminal proceedings (Art. 375 CC)], *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 8, 9: P. 35–46, P. 35–39.

10. *Vyshcha kvalifikatsiina komisiia suddiv Ukrainy: Priyniattia proektu zakonu pro vidnovlennia doviry do sudovoi systemy Ukrainy ne vyryshyt problem nezalezhnosti sudovoi hilky vlady* [High Qualification Commission of Judges of Ukraine: Adoption of the draft law on the restoration of trust in the judicial system of Ukraine will not solve the problems of the independence of the judicial authorities], available at: <http://www.vkksu.gov.ua/ua/news/priynyattya-proektu-zakonu-pro-vidnovlennya-doviri-do-sudovoi-sistemi-ukraini-ne-virishit-problem-nezaleznosti-sudovoi-gilki-vladi-igor-samsin/>

11. **Тютюгін В. І., Каплін А. В., Тітко І. А.** (2012), 'Postanovlennia suddeiu zavidomo nepravosudnogo vyroku, rishennia, ukhvaly abo postanovy: okremi aspekty zastosuvannia statii 375 Kryminalnogo kodeksu Ukrainy' [Affirmation of admittedly unjust verdict, decision, ruling or resolution: some aspects of article 375 of the Criminal Code of Ukraine], *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 2: P. 42–48.

12. *Shchorichni zvity Ministerstva yustytysii Ukrainy pro rezultaty provedennia zakhodiv shchodo zapobihannia i protydii koruptsii v 2011–2013 rokakh* [Annual reports of the Ministry of Justice of Ukraine on the results of the measures to prevent and combat corruption in 2011–2013], available at: <http://minjust.gov.ua/47777>